

LATINA PRO NELATINÁŘE – HODINA XII.
GERUNDIUM

Gerundium je podstatné jméno slovesné. Jako jméno doplňuje deklinaci infinitivu o tzv. nepřímé pády. Infinitiv, jak jsme poznali, může stát v nominativu (jako podmět) nebo v bezpředložkovém akuzativu (jako předmět). Ostatní pády, včetně předložkového akuzativu, vyjadřuje gerundium. Jako sloveso může být gerundium, stejně jako infinitiv, určeno, doplněno a rozvíto jiným větným členem. Nerozlišuje však časy a má pouze aktivní tvary a platnost. Tvoří se od prezentačního kmene sloves aktivních i deponentních, jak přechodných, tak i nepřechodných, přidáním přípony *-ndum*, u sloves třetí a čtvrté konjugace *-endum*, a to v genitivu, dativu, předložkovém akuzativu a ablativu. Rodem je tedy neutrum, podobně jako infinitiv:

	1. konjugace	2. konjugace	3. konjugace	4. konjugace
gerundivum:	laudand-us	dēlend-us	petend-us	audiend-us
gerundium: gen.	laudand-ī	dēlend- ī	petend- ī	audiend- ī
dat.	laudand-ō	dēlend- ō	petend- ō	audiend- ō
acc. (ad)	(ad) laudand-um	(ad) dēlend-um	(ad) petend-um	(ad) audiend-um
abl.	laudand- ō	dēlend- ō	petend- ō	audiend- ō

Do češtiny překládáme gerundium buď infinitivem nebo podstatným jménem slovesným. Např.:
Epaminondas erat studiosus audiendi. (Nep.) Epaminondas byl dychtivý (= dychtil)

Homo natus est ad intellegendum et agendum. (Cic.)

naslouchat.
Člověk byl (je) zrozen k chápání a k činům (= ke konání). Nebo: Člověk byl zrozen, aby chápal a konal.

Plorando fessus sum. (Cic.)

Jsem vysílen pláčem. (Jsem vysílen, protože jsem plakal.)

Jako původně slovesný tvar si gerundium ponechává při svém rozvíjení adverbium:

cupiditas bene vivendi

touha dobře žít (k dobrému životu)

ad celeriter legendum

k rychlému čtení

scribit de patienter dolore tolerando

píše o trpělivém snášení bolesti

Příklady:

ad parandum

spes relinquendi

causa defendendi

cupidus currendi

ad pugnandum

modus vivendi

docendo discimus

„ars loquendi“ non amittitur

gratia navigandi celeriter

currendo illuc perveniet

ridendo dicere verum

fama crescit eundo